

Četverovalentno cjepivo protiv HPV infekcija

Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić
Firma „Dren „ Žepče tel/fax 00387-(0)32-881-774
Mob: 061-461-517

Uvođenjem Papa-testa rak vrata maternice u razvijenim zemljama smanji se za nekoliko puta. Papa-test se provodi kod pacijentica kod kojih je utvrđena infekcija HPV, tako da se ovaj test koristi kao sekundarna prevencija razvoja raka vrata maternice. Budući da je nedvojbeno zaključeno da je za razvoj ovog oblika raka, u preko 99% slučajeva odgovorna HPV infekcija, počelo se raditi na tzv. primarnoj prevenciji. Primarna prevencija predstavlja zaštitu od same infekcije, što se trebalo postići razvojem odgovarajuće cjepiva (vakcine).

Cjepivo protiv HPV

Radovi na razvoju cjepiva protiv HPV infekcije započeli su prije dvadesetak godina. Problem u vezi stvaranja cjepiva je bio taj što su papiloma virusi vrlo heterogena skupina i što unutar njih postoji preko 150 različitih tipova, što onemogućava stvaranje cjepiva koja bi zaštitila ljude od svih postojećih oblika papiloma virusa. Zbog toga je odlučeno da se radi na cjepivu koje bi ljude zaštitilo od onih tipova virusa koji najčešće dovode do pojave infekcije. Od 15 tzv. visokorizičnih genotipova HPV koji su odgovorni za nastanak više od 99% karcinoma vrata maternice, genotipovi 16 i 18 odgovorni su za pojavu oko 70% zloćudnih tumora vrata maternice, tako da je prilikom izbora visokorizičnih genotipova HPV koji trebaju ući u sastav novog cjepiva izbor pao na ova dva genotipa.

Prilikom dizajniranja HPV cjepiva istraživači su odlučili da u njegov sastav, osim visokorizičnih genotipova, uđu i genotipovi HPV-6 i HPV-11. Mada se radi o niskorizičnim tipovima HPV, ova dva genotipa su odgovorna za nastanak većine genitalnih bradavica (kondiloma) kod oba spola.

Početak ovog stoljeća, na tržištu su se pojavilo tzv. četverovalentno cjepivo protiv humanih papiloma virusa HPV-16, HPV-18, HPV-6 i HPV-11. Cjepivo je namijenjeno primarnoj prevenciji nastanka promjena na sluznici maternice uzrokovanim infekcijom HPV-16 i HPV-18. Cjepivo je također namijenjeno prevenciji razvoja genitalnih bradavica koje u oko 90% slučajeva uzrokuju genotipovi HPV-6 i HPV-11. Cjepivo u sebi sadrži čestice koje nisu infektivne, tako da ne mogu uzrokovati infekciju, ali zato stimuliraju razvoj antitijela koja bi, u slučaju kontakta sa nekim od ovih genotipova, trebala da unište virus i spriječe infekciju.

Do danas je četverovalentno cjepivo protiv HPV-a odobreno u preko pedeset, uglavnom razvijenih, zemalja uključujući SAD i sve članice Europske Unije. HPV cjepivo je trenutno u postupku registracije u još oko pedesetak država. Imunogenost, odnosno stvaranje antitijela poslije primanja cjepiva, dokazana je i u muškaraca i u žena u razdoblju od 5 godina. Proizvođači cjepiva preporučuju cijepljenje dječaka i djevojčica u uzrastu od 11-12 godine života. Cjepivo se preporučuje i ženama do 25. godine života, ako nisu bile izložene infekcijama nekog od HPV genotipova koji ulaze u sastav cjepiva. Cijepljenje se obavlja pod nadzorom liječnika u dva do tri navrata u toku 6 mjeseci do godine dana, što je, prema dosadašnjim saznanjima, dovoljno za stvaranje antitijela protiv HPV. Osim četverovalentnog cjepiva, u prodaji se može naći i tzv. dvovalentno

cjepivo, koje je u svom sastavu ima genotipove HPV-16 i HPV-18 i usmjereno je isključivo na zaštitu razvoja raka vrata maternice.

Argumenti protiv cjepiva

U svijetu ima i dosta protivnika ovog cjepiva, pogotovo kad je u pitanju masovno cijepljenje svih djevojčica i dječaka, što zagovaraju proizvođači cjepiva. Nije nikakva tajna da proizvođači HPV cjepiva troše veliki novac na kampanju koja ima za cilj da se u što više zemalja njihovo cjepivo uvrsti na kalendar obaveznog cijepjenja za sve srednjoškolce. Protivnici ovog cjepiva smatraju da je potpuno nepotrebno cijepiti svu djecu, tim prije što niti jedno cjepivo nije potpuno neškodljivo. Ciljana skupina su djeca u uzrastu od 11-12 godina starosti, mada proizvođači cjepiva nisu proveli niti jedno istraživanje koje bi se bavilo mogućim štetnim učincima cjepiva kod djece ovog uzrasta i sva dosadašnja istraživanja rađena su na populaciji čija je starost bila iznad 15 godina.

Proizvođači cjepiva tvrde da je cjepivo potpuno sigurno i da su tokom dosadašnje primjene cjepiva najčešće zabilježene vrlo blage nuspojave, uglavnom lokalne reakcije na mjestu cijepjenja. Sigurno je, međutim, da je od uvođenja cjepiva nije prošlo dovoljno vremena za donošenje takvog zaključka. Dugoročno cjepiva mogu pokrenuti razvoj tzv. autoimunih oboljenja, odnosno stvaranje antitijela od strane imunog sistema organizma na vlastito tkivo. Takva oboljenja su lupus i multipla skleroza, a češće obolijevanje od ovih bolesti utvrđeno je i ranije kod korištenja nekih drugih cjepiva. Nakon uvođenja HPV cjepiva prijavljeno je nekoliko slučajeva akutnog alergijskog polineuritisa. Radi se o autoimunom oboljenju. Ova bolest se razvija brzo, a maksimum dostiže 15 dana od pojave prvih simptoma. U oko 2% slučajeva završava smrtnim ishodom najčešće zbog popratne infekcije i embolije pluća. Okidač za razvoj bolesti može biti virusna infekcija ili cjepivo.

Osim kritika o mogućim nuspojavama koje cjepivo može izazvati, kritičari navode da nije prošlo dovoljno vremena za donošenje zaključka o njegovoj djelotvornosti, obzirom da stvaranje antitijela na virus još uvijek ne znači da će se ta antitijela uspješno nositi sa virusnom infekcijom. Protivnici cjepiva navode i primjedbe etičke naravi. Do sada je cjepivo uvedeno samo u razvijenijim zemljama, koje, zbog razvijenog zdravstvenog sustava, odgovarajuće edukacije stanovništva o mjerama zaštite protiv HPV infekcije i sekundarne prevencije u vidu periodičnih kontrola (papa test) imaju procentualno vrlo mali broj žena koje obole od raka vrata maternice.

Sa druge strane ovo cjepivo, zbog svoje cijene, i dalje je nedostupno stanovništvu najsiromašnijih zemalja, gdje je broj oboljelih žena od karcinoma vrata maternice daleko najveći i gdje bi cijepljenje rizičnih grupa žena vjerojatno smanjilo broja oboljelih. Inače cijepljenje se najčešće provodi tokom šest mjeseci i podijeljeno je u tri doze. Njegova je cijena oko 800 KM.